

О НЕЗНАНИМ СУДОВИМА БОЖИЈИМ

Неки монах из Скитске пустиње, идући у Александрију да прода своје рукодеље - јер је израђивао корпице - виде неку сахрану. Био је умро игемон (управитељ, губернатор) дотичног града, велики паганин, који је побио хиљаде хришћана, јер то беше у време великих прогона. Беше леп дан, и читава варош иђаше за њим, спровођаше га до гроба.

Када је стигао нађе неког великог пустињака, који живљаше у пустињи 60 година и живљаше само од корења и с оним што налазаше у пустињи, нађе га поједеног од хијене.

Онда је монах помислио: са колико је почести ишао ка гробу игемон, који је побио хиљаде хришћана, а овога, који је служио Богу 60 година и живео само о посту и молитви, појела је хијена! Какве то судове има Бог? Чини ми се да Бог, будући предобар, допушта и неправедне ствари.

Молићу се Богу да ми покаже какви су Његови судови, јер и поједини људи расуђују против Божијег промисла, Божијег бриговођења. Један је зао, грешник је, а иде му добро. Други је добар, али су деца зла, жена је болесна, а он утекнувши од једне наилази на другу невољу.

Један је зао а живи дуго, а други је добар и умире рано. Гле, неки хришћанин је добар, моли се Богу, пости, и само на гнусобе наилази, а други је зао, псује, пије, и тога Бог не кажњава.

И тако, монах је уочио много таквих ствари, као што се каже код пророка Јеремије: *Господе, шта је, јер пут злих напредује, а пут правих увек је у невољи.*

И од тога дана почео је да се моли: "Господе, покажи ми судове Своје, да не бих судио!" И почео је онај монах да се моли Богу да му покаже судове Његове: како то да један, сиромах, који је свет и прав, буде болестан, страда, наилази на невоље, а други, грешан, ради по својој глави, а здрав је и богат, има успеха, постаје велик у служби, у части, и у свему му иде добро.

И молио се монах дуго Богу да му покаже због чега бивају ове неправде, да добри често пате, а злима иде добро.

"Нека ми покаже Бог судове Своје, јер је и мене често саблажњавала ова ствар, јер сам видео многе неправде, којекако ми се чини - да је Бог допустио".

А ПреблагИ Бог, пошто човек не зна судове Његове, предочио му је на овакав начин судове Своје, иако је могао да га сатре због овог испитивања, да сазна тајне Божије, које не знају ни анђели. Али пошто га љубљаше због светог живота, хтео је да га умудри, јер судове Божије нико не може знати.

Једном је пошао пустињак сам у Александрију да прода своје корпице, јер беше три дана хода. Али чим је пошао од своје пећине, на некој лепој пољани изашао му је у сусрет други монах, млад, веома леп.

- Благослови, оче!
- Господ нека те благослови, сине!
- Камо идеш, оче?
- Идем до трга, да продам своје рукодеље.

Они продаваху корпице и куповаху хлеба, прављаху двопек и хранили су се зеленишем који су налазили по пустињи.

- Оче, ја исто у Александрију идем.
- Слава Богу да имам сапутника!

Пошто је преузео терет старца, млади монах му је рекао:

- Оче, гледај шта је. Знаш шта треба да чине монаси када иду на пут. Да се моле све време и да разговарају с Богом. То је дужност монаха и хришћанина, кад иду путем: да се моле.

- Тако, оче, до Александрије ћемо се молити!

- Да не проговоримо ни реч! - рекао му је онај млади. Идући заједно три дана овим путем, видећеш на мени неке страшне ствари. Да не говориш, да ми не судиш и да не погазиш заклетву!

- Да, сине! Ако ми Бог помогне, нећу више говорити!

И пошли су обојица. Млади монах ношаше корпице, и иђаху ћутећи.

Око поднева, када је сунце жегло веома јако, наишли су на неко село, и изашла су пред њих два млада човека:

- Оци, од сада не можете више путовати, јер сунце жеже веома јако. Хајдете код нас!

Та два младића су их примила са великом чашћу, јер на Истоку током дана не можеш путовати, него само јутром и вечером. И тамо је таква традиција: како те прими у кућу, да ти опере ноге. Спаситељ је рекао Симону фарисеју: *Уђох ти у кућу твоју; ни воде ми на ноге ниси дао!* (уп. са Лк. 7,44). Јер је тамо песак веомаврео, и кад си стигао човеку у кућу и лине ти мало хладне воде на ноге, чини ти велико добро. Ноге се ужасно ужаре због песка и камења.

Ти младићи, када су знали да су из Скитске пустиње, где беху само свети монаси - Свети Антоније Велики, Свети Макарије Велики, Свети Сисоје Велики, Свети Онуфрије Велики и други велики испосници које имамо у календару - примили су их са још већом чашћу, са љубављу, опрали су им ноге, одморили их и поставили за сто.

Ти младићи имађаху у кући неки сребрни суд, веома скуп, што им беше остао с колена на колена. У тај суд су им ставили пустињачку храну, из побожности, указујући им доличну част.

Монаси су јели, благодарили су и пошли су да отпочину, јер беху уморни.

Пред вече, кад да пођу на пут, млади монах је украо сребрни суд. Стари монах је видео и помислио је: "Гледај! Примили су нас људи са толиком чашћу, опрали су нам ноге, дали нам да једемо, а овај монах је украо сребрну зделу".

Идући они мало даље, прешли су преко неке ћупријце. Млади монах је осенио онај суд крстом и бацио га је у воду. Старац је видео и помислио је: "Каква неправда! Зашто узне зделу и баци је у воду? Зашто је није оставио тамо?" Али је прећутао, јер имађаше завет до Александрије да не говори.

Увече су стигли код друго двоје младих. И ови су изашли пред њих, примили их с љубављу, опрали им ноге, како је обичај, и дали им да се одморе. Ти су имали детенце од неколико месеци.

Ујутру, кад да пођу, млади монах је отишао код дечије колевке, а да његови родитељи не примете, и убио га је.

Старац је видео и говораше у свом уму: "са каквим сам зликовцем пошао ја на пут! Тамо је украо сребрну зделу, овде је убио дете!" Али га он беше упозорио: "Видећеш много код мене на овом путу, немој случајно да проговориш, јер кршиш заклетву!"

Другог дана око поднева, пролазећи кроз неко село, изашао им је у сусрет неки домаћин:

- Оци, од сада не можете више ићи, јер је сунце припекло и велика је врућина. Хајдете код нас да се одморите неколико сати, а пред вече ћете поново поћи.

Тај човек имађаше везаног пса, који чуваше читаво домаћинство. Примео их је човек, угостио их, дао им да се одморе. Пред вече, кад се почело прохлађивати, они су отишли. Млади монах се вратио натраг и - да власник не примети - закрстио је пса, и пас је скочио увис и угнуо је.

Тада старац гледаше, али ћуташе: "Каква је ово работа? Тамо је украо сребрну зделу, онамо је угушио дете, овде је убио пса!"

Идући они другога дана, успут су прошли поред неке крчме. Тамо више нико не говораше о Богу, говорио је алкохол у њиховим главама: подврискиваху, певаху, звиждаху, псоваху; и кад су видели монахе, почели су викати: "Гледај покурде!" - Кад је човек пијан, не говори више он, говори ђаво!

Стари монах није рекао ништа, гледао је свој пут. А млади се окрену ка крчми и направи три метаније. пошто се поклонии према крчми, пошао је даље.

На ивици шуме било је село и нека напуштена црква. Није имала ни крста, врата беху узета, прозори полупани; пуста црква, напуштена сигурно пре више од 40 година. Млади монах је узео неколико каменчића, осенио их Светим крстом и почео их бацати на цркву.

А стари монах говораше у себи: "Види ти ово! Да је од Бога, не би то чинио. Али од ђавола је, јер се крчми клањао, а на цркву баца камење". Али му не беше дозвољено да говори. До Александрије беше још један дан.

Трећега дана ујутру, идући они покрај неког села, стигну до неке куће покривене сламом и трском. На кућном трему била су дечица, њих петоро, и плакаху. Стари монах је извадио нешто из ранца и дао им. Затим их је упитао:

- Што плачете?
 - Јуче су сахранили мајку!
 - А имате ли оца?
 - Отац је умро лане.
- Немађаху, јадници, ни оца ни мајку.

Пошто су отишли, млади монах се врати натраг и запали кућу. Деца су се разбежала куд који.

Стари монах је помислио: "је ли то човек? Запалио је кућу! Господе, колико ћу ја још трпети овог убицу? Тамо се клањао крчми, овамо је гађао цркву! Овај само зла чини!" Али ћуташе, јер ће увече стићи у Александрију, у варош.

Кад су стигли у Александрију, беше вече. Тамо беше нека велика вила и власник не беше код куће. Млади монах је мало погледао кућу, и врло брзо већ је био на врху куће. За један сат уништио је целу кућу. Разлупао је кров, врата, прозоре, све што беше у кући покварио је.

Стари се зачудио, како је за сат времена разлупао целу кућу, и поплашио се кад је видео. Али сада, пошто беше стигао у Александрију, могао је да говори. Кад је онај изашао пошто је разлупао целу кућу човекову, узео га је на страну и запито га:

- Деде слушај, брате! Од сада више не могу да ћутим! Је ли био завет међу нама да не говоримо догде? Ти мени да кажеш шта си ти! Ђаво ли си, човек ли си или анђеоло ли си!

- Али зашто, оче? Јесам ли што зло учинио?
- Море, па од три дана, од када идемо заједно, чинио си само зла дела!
- А шта сам, оче, учинио зло?

- Па добро, море, они људи оданде, кад смо сишли с брега, зар нас нису примили, зар нас нису угостили, и што су скупоценије имали поставили су - ону зделу! Ниси ли је отуда украо и бацио у воду?

- Шта велиш, оче?
- Зло си урадио. Велика лудост, јер они људи ће нас осуђивати да смо крали!

- Оче, три велике и добре ствари сам учинио тамо! Она сребрна здела беше петохљебница из цркве онога села. Њу беше украо прадеда оних, али они не знађаху. Беше писано на њој старим црквеним писмом: "Ово је петохљебница цркве Светог Николаја, дарована од те и те породице, и ко је буде отуђио од цркве да буде у паклу док је не врати назад".

Тако је писало на здели. И због те зделе девет душа које су је употребљавали мучиле су се у паклу. И сада је требало да и ови оду у пакао, јер је употребљаваху. И мени је било жао њих, и украо сам зделу; али мени није била потребна, јер сам је бацио у воду.

Сутрадан ће доћи црквењак цркве да се купа у оној води и наћи ће суд. Он, будући из цркве, познавајући црквено писмо, однеће га свештенику. И када буде ставио зделу у Свети олтар, оних девет ће изаћи из пакла, јер тамо је писано: "Да буду у паклу док је не врате назад".

- Значи, оче, ја сам тамо учинио три добра дела: и оних деветоро извукао сам из пакла, и ове што су у животу сачувао сам да не уђу, и дао сам зделу назад цркви, да је има, јер беше веома потребна. И ти кажеш да сам зло чинио, а ја сам добро чинио!

Тада се задивио старац. "Гледај, брате, како је било, а ја сам рачунао да је лопов, да је украо зделу!"

- А кад си убио дете, јеси ли такође добро учинио?

- Добро дело сам и тамо учинио.

- Како, убио си дете и кажеш да си добро дело урадио?

- Стани и не суди по свом уму. Јеси ли видео детенце? Оно је зачето на дан Васкрса. Пошто се нису уздржали родитељи на дан Васкрсења Господњег, дете је, по Божјем суду, имало да у својој 20. години постане разбојнички заповедник и да убије своје родитеље. То беше казна за њихово неуздржавање. И много је људи имао да побије, и много пометње имао је да чини у свету, јер је био зачет на тако велики дан.

Ја сам овде учинио три велика добра дела: послао сам душу детенцетову чисту на небо, спасао сам његове родитеље од убиства од руке њиховог сопственог детета, и они, нашавши дете мртво, плакаће веома много, и кроз тај плач опрашта им се и грех који су учинили уочи дана Васкрса. И ти кажеш да сам зло чинио, а ја сам добро чинио!

- А зашто си тамо убио човековог пса?

- И тамо сам учинио добро дело! Онај пас чуваше цело домаћинство, али је сутрадан требало да побесни. И када је требало да дође газдарица да му да за јело, имао је да је уједе, и велика је гнусоба имала да буде у кући онога човека! Пошто нас је примио, било ми их је жао и убио сам пса пре, да не уједе газдарицу. И ти кажеш да сам зло чинио, а ја сам добро чинио!

- А што си се код крчме крстио и клањао се?

- И тамо сам учинио добро дело! У ту крчму беху дошли најбољи домаћини из села. Црквени тотор, кнез и један добар домаћин. Они су се саветовали да се удруже и да направе цркву у селу која беше напуштена. Кад смо ми тада пролазили, они су рекли: "Помози, Господе, да направимо цркву!"

Мада беху у крчми, ја сам видео да су људи хтели да учине добро дело, направио сам и ја три метаније и рекао сам: "Господе, помози им да направе цркву!" И ти кажеш да сам зло чинио, а ја сам добро чинио. Ја се нисам клањао крчми, поклатио сам се Богу, да помогне онима што су се одлучили да обнове напуштену цркву.

Задивио се старац, говорећи: "Ни овде нисам био у праву!"

- А тамо, кад смо стигли на крај села, зашто си се бацао камењем на цркву?

- То беше она напуштена црква. И будући црква пуста, ђаволи играху на Светој трпези, на прозорима, на храму и смејаху се опустошењу дома Божијег, и беше ми криво. И видео си да сам осенио крстом оне каменчиће и почео се бацати на цркву, а ђаволи су се разбежали оданде. Ја нисам гађао цркву, него ђаволе који беху тамо!

- А онамо зашто си запалио кућу деци? Видео си дечицу и није ти било жао њих?

- Та било ми је жао више него теби! И урадио сам веома добро. Видео си да она дечица не имаху ни мајку ни оца, и остала су са оном страћаром од куће. Али она не знаху да под кућним тремом постоји благо скривено од њиховог прадеде. Суд са чистим златницима. И ја сам запалио кућу, јер они живљаху у сиромаштву и не знаху да имају благо под кућним тремом.

Након неколико дана деца ће тражити туда да виде шта је још остало и наићи ће на оно благо и позваће неког свог деду, који је црквени тотор. Овај, будући богобојажљив човек, узеће под своје старање ону децу, и са неђеним новцем направиће им велику кућу са свим што им треба, школоваће их, и постаће велики људи и верници.

И ти велиш да сам зло учинио, оче, што сам запалио кућу, али ја сам добро учинио, јер да нисам запалио кућу, не би нашли благо.

- А овде зашто си покварио кућу?

- Оче, ова лепа кућа беше направљена новцем од крађе. И било је заповеђено од Бога овако: "Пошто је направљена туђим трудом и новцем од крађе, овде муж и жена никада неће живети! Жена је требало да умре код првог порођаја. Само муж удов имао је да живи целога века у овој кући".

И покварио сам кућу, јер су они отишли на неку свадбу, и кад буду дошли и видели да је све разлупано, начиниће на месту мању кућу, сопственим трудом, и жена онда неће умрети код рађања првог детета.

И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам учинио добро, по вољи Божијој.

Онда је запитао монах:

- Да ти мени кажеш, брате, пошто си толико великих чуда учинио, шта си ти?

- Али да и ти кажеш мени, свети оче, шта си тражио у молитви од Бога?

- Ја се неколико година молим да ми покаже Бог своје судове, јер ми се учинило да многе неправедне ствари допушта Бог у овом свету.

- Да? А зар ниси чуо пророка Исаију? *Колико су небеса виша од земље, колико је Исток даље од Запада, толико су судови моји виши од ваших судова и мисли моје од мисли ваших, синови људски* (уп. са Иса 55,9).

Ниси ли чуо Соломона шта вели? *Што је теже од тебе немој подизати и што је дубље од тебе немој испитивати, да не умреш.*

Ниси ли чуо Давида пророка који каже: *Судови Господњи дубоко су веома.*

Како си се усудио ти, један човек, да знаш судове Божије, које ни арханђели, ни херувими не знају? Али Бог није хтео да те сатре, јер је могао да те сатре због испитивања, али знајући трудове твоје, послао је мене, оче, да ти покажем да судови Божији нису као људски.

Видиш ли колико си ти судио о мени? Што год сам урадио теби се учинило да је зло: да сам убица, да сам украо суд, да сам запалио кућу, и што сам год урадио. А то је све било добро веома, и све је учињено на велику корист. Било је добро по судовима Божијим, не по судовима људским!

И ти си нешто расуђивао, али судови Божији нису били као твоји, јер они су били врло добри! Ти си рекао да сам зло чинио, а ја сам чинио само добро. Дакле, од сада да више не судиш никога и што год будеш видео, реци: **Господе, ти све знаш. Ја не познајем твоје судове!**

Дакле, Свети оче, нико од људи да се више не усуди да испитује судове Божије, јер ни анђели не могу знати судове Његове!

Али пошто си човек, Бог ти је опростио, али ме је послао да те умудрим да се више не усудиш уходити судове Његове, јер судови Божији су много дубоко и не може их знати нико, ни анђели са неба.

Дакле, да упамтимо из ове приче да се у свему што нама у овом свету изгледа криво и зло много пута варамо! Јер не познајемо судове Божије скривене и необухватне.

Не испитуј неиспитљиво и не жели да достигнеш недостижно. Амин.

Из књиге Старац Клеопа - Велики је Бог (разговори, поуке, беседе), из Библиотеке Образ Светачки у издању Православне мисионарске школе при храму Светог Александра Невског.

О БОЖАНСКОМ ПРОМИСЛУ

Старац Пајсије нам је исприповедао следећу причу, желећи да нам примером покаже како се Бог стара о својој деци, иако га ми често не схватамо, па се чак и гневимо на њега.

Један подвижник се молио Богу преклињући га да му открије због чега су праведници често сиромашни и неправедно пате док су грешни и неправедни богати и задовољни. Док се молио Богу да му открије ову мистерију, зачуо је глас који му је рекао:

- Немој тражити да разумеш оно што твој ум и знање не могу обухватити, и немој испитивати тајне Божије, јер су његове одлуке сличне бескрајном океану. Али, ако желиш да то сазнаш, иди у свет и посматрај људе. Онда ћеш бити у стању да схватиш нешто од Божијих одлука. Тада ћеш спознати да је премудри промисао Божији неистражив и недокучив.

Када је подвижник све то чуо, отишао је у свет. Пошто је извесно време пешачио, стигао је до једне ливаде. Ту се налазила једна фонтана, а поред ње старо издубљено дрво. Сакрио се у то удубљење и почео да посматра ужурбану гомилу која је пролазила поред ливаде. Након извесног времена, прошао је један богаташ јашући на коњу. Застао је крај фонтане да би се напио воде и одморио. Док је седео, из џепа је извадио новчаник са златницима и почео да их броји. Када је завршио бројање, грешком је новчаник ставио на траву уместо да га врати у џеп. Затим је јео, одморио се и одспавао. Убрзо је кренуо, не приметивши да му је новчаник остао у трави.

После извесног времена, појавио се још један пролазник. Зауставио се покрај фонтане, а када је спазио новчаник са златницима, зграбио га је и потрчао у поље. Након неколико минута, појавио се и трећи човек. Како је био уморан, попио је мало воде и сео да поједе комад хлеба. Док је сиромаш јео, вратио се онај богаташ да потражи свој новчаник. Лице му је показивало страشان гнев и он се запутио право према сиромашу, вичући од беса и захтевајући да му врати новчаник. Сиромаш, пак, који ништа није знао нити о новчанику нити о златницима, поче да га уверава да ништа од тога није ни видео. Тада је богаташ почео да га туче. Ударао га је тако снажно да је сиромаш на крају издахнуо. Богаташ је онда почео да претреса његову одећу али, наравно, ништа није нашао. Отишао је осећајући се веома потиштено.

Испосник, који је седео у дупљи и посматрао шта се дешава, беше запрепашћен. Много се растужио и почео да плаче, осећајући велику жалост због неправедне сиромашеве смрти, па је на крају завапио к Богу:

- Господе, шта значи оваква Твоја воља? Желео бих да знам како Твоја доброта може да поднесе оволику неправду! Један човек је изгубио новац, други га је нашао, а трећи је због тога неправедно убијен!

Док се молио и јецао, пред њим се појавио ангео Господњи:

- Немој да жалиш за сиромашом, нити да мислиш да се ово није десило по вољи Божијој. Имај на уму да се неке ствари дешавају или зато што Бог тако допушта, или да би тиме pouчио људе или, пак, ради наше користи. А сада слушај: човек који је изгубио новац је најближи сусед оног што је новац нашао. Овај други је некада поседовао имање вредно стотину златника а богаташ, иначе врло похлепан, присилио га је да то имање прода за само педесет златника. Осећајући се беспомоћно, сиромаш се молио Богу да казни његовог суседа. Бог га је двоструко наградио. Други човек, онај уморни сиромаш који је неправедно убијен, некада је и сам починио убиство. Он се, међутим, искрено покајао и остатак живота провео је поштујући Божију вољу. Стално се молио Богу да му опрости и говорио: "Боже, допусти да умрем истом онаквом смрћу какву сам и изазвао". Разуме се да му је Бог опростио истог тренутка када се покајао због преступа. Бог је, осим тога, био дирнут осећајношћу и праведношћу овога човека, који се није трудио само да живи сагласно Божијој вољи него и да, исто тако, плати за свој грех. Бог је испунио његову жељу и допустио да буде уморен насилном смрћу - као што је и сам тражио - а затим га вазнео на небо, дарујући му венац славе због његовог дубоког и искреног покајања.

Трећи човек, онај похлепни богаташ што је изгубио златнике и починио убиство, пао је у два греха, у похлепу и тврдичлук. Бог је допустио да почини убиство како би могао да доживи бол који ће га на крају довести до покајања. почињено убиство је за њега постало разлог да напусти свет и да се замонаши.

Гле, дакле, и у каквим околностима видите да је Бог био неправедан, немилосрдан и суров? Ви не можете испитивати Божије одлуке јер их он увек доноси исправно и сагласно путевима које познаје, док ви о њима погрешно просуђујете и сматрате их неправедним. Треба да знате да се многе ствари дешавају по Божијој вољи и из разлога који су нам непознати. Ми, дакле, треба да кажемо: *Праведан си, Господе, и прави су судови твоји* (Пс. 119; 137).

*Из књиге Сузе за свет - Старац Тихон, Старац Порфирије, Старац Пајсије,
Библиотека Образ Светачки
у издању Православне мисионарске школе при храму Светог Александра Невског.*